

16 בנובמבר 2014

לכבוד

מר נפתלי בנט, שר הכלכלה

לכבוד

מר יאיר לפיד, שר האוצר

שלום רב,

הנדון: מתווה לצמצום ההעסקה הקבלנית במגזר הציבורי

1. אנו, הקואליציה הארצית להעסקה ישירה, הכוללת את הארגונים והפעילים המנויים בתחתית מסמך זה, פונים אליך עם פרסום הודעת יו"ר ההסתדרות, אבי ניסנקורן, על כוונת ההסתדרות להכריז על סכסוך עבודה כללי במשק, בין השאר בשל "התרחבות מדאגיה של תופעת עובדי הקבלן", בכדי להציג בפניכם את המתווה שהוכן על ידינו לצמצום ההעסקה הקבלנית במגזר הציבורי, שמטרתו לטפל בתופעה החמורה והפוגענית הזאת.
2. הקואליציה, המונה שורה ארוכה של ארגונים, מומחים ופעילים (כמפורט בתחתית מסמך זה), פועלת לצמצום היקף ההעסקה העקיפה ומעבר/חזרה להעסקה ישירה, בראש ובראשונה במגזר הציבורי מתוך היכרות מעמיקה עם פגמיה ונזקיה החמורים של ההעסקה הקבלנית, הן לציבור עובדי הקבלן ההולך וגדל והן לציבור הכללי של מקבלי השירות הציבורי.
את המתווה המפורט והמלא שהוכן ע"י הקואליציה ניתן לראות במלואו כאן: <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2014/11/ovdey-kablan1114.doc>
3. כפי שמפורט במתווה, העסקה קבלנית במגזר הציבורי התבססה כתגובה לקשיחות ביחסי העסקה ולצורך בעמידה בשיאי תקינה, בגלל הרצון של מעסיקים להימנע מיחסי עובד מעביד ומניהול עובדים, בגלל הצורך ב"גמישות ניהולית" ומתוך הרצון לשיפור השירות. מהלך זה התעלם מהפגיעה המוכחת שצורת העסקה זו גורמת לשירות אותו מספקים העובדים ולצרכי העובדים עצמם – חשיבותו של בטחון תעסוקתי ושכר חוקי והוגן.
4. לפי הנתונים הקיימים, מועסקים כיום בהעסקה קבלנית 15,000 מורים, 6,000 עובדים סוציאליים, כ- 15,000 סייעות במערכת החינוך, 250 אחיות בריאות התלמיד, 83,500 מטפלות ישראליות ומהגרות עבודה בשירותי הסיעוד, 85,600 עובדי נקיון ו-42,800 שומרים ומאבטחים.
5. בהעדר נתונים מלאים, ההערכות המקובלות הן, כי בפועל קיימים עוד כ-160,000 מועסקים בצורה קבלנית (כעובדי סמך, מצילים, פסיכולוגים, מרצים, עובדי מחשוב, מתכנתים ומדריכים) ברשויות המקומיות, על ידי מפעילי שירותים שונים ועל ידי משרדי הממשלה. סך כל הנתונים תואם את נתוני הלמ"ס, לפיהם מועסקים בישראל בהעסקה קבלנית 408,600 עובדים במגזר הציבורי, שהם 38% מכלל המועסקים במגזר זה.

6. אמנם העסקה קבלנית כשלעצמה מתקיימת גם בארצות אחרות ב-OECD, אך בישראל היא מתקיימת בהיקף נרחב ביותר, תוך דרדור השירותים הציבוריים, וכצורה ספציפית של הפרדה וחילוץ עבודה בתנאי שכר ותנאי העסקה נמוכים, ובאופן שמקבע את מעמדם של למעלה משליש המועסקים, בעיקר אלו הנמנים על הקבוצות המוחלשות במשק, כ"עובדים עניים".

7. **המתווה המוצע ע"י קואליציית העסקה ישירה, מציע לצמצם את ההעסקה הקבלנית בשירותים הציבוריים** כאמצעי לצמצום העוני וכאמצעי לחיזוק הביטחון התעסוקתי, תחושת השייכות והסולידריות החברתית גם בקרב האוכלוסיות שנפגעו מהשינויים במדיניות הציבורית בשנים האחרונות.

8. המתווה כולל ארבעה חלקים, אשר מובאים להלן בתמצית. הפרטים מפורטים בהרחבה במתווה המלא (ראו לינק למעלה):

א. **איסוף מידע מפורט לגבי העסקה ישירה במגזר הציבורי** - כל גוף ציבורי, משרד ממשלתי, רשות מקומית, תאגיד סטטוטורי וכיוצ"ב יידרש למסור דיווח רבעוני על היקפי ההעסקה הקבלנית המופעלת מתקציבו. הדיווח יועבר לממונה על השכר באוצר. באופן זה ניתן יהיה לעקוב אחרי מספר המועסקים, עלות העסקתם, תנאי ההעסקה שלהם וכו'. והכל בהשוואה לעובדים המועסקים באופן ישיר ע"י אותו הגוף.

ב. **פיילוט מעבר להעסקה ישירה** - מאחר ששיעור המועסקים בהעסקה עקיפה בגופים ציבוריים גבוה ומשתנה, מוצע במתווה לקיים פיילוט. במסגרת הפיילוט מוצע להתחיל במעבר להעסקה בגופים המקיימים אחד או יותר מהקריטריונים הבאים, הכל כמודגם במתווה המלא:

- 1) מקום שבו השר ו/או המנכל התבטאו בקשר עם נכונותם לעבור להעסקה ישירה;
- 2) מקום בו קיים פער קטן בלבד בין העובדים המועסקים ישירות לבין העובדים המועסקים בהעסקה קבלנית;
- 3) מקום בו כבר יש הסכמה בין האוצר להסתדרות;
- 4) מקום בו כבר הוכח שההעסקה הישירה זולה ו/או נכונה יותר לאספקת השירות.

ג. **שלב ביניים - טיפול בעובדי קבלן בזמן הפיילוט** - בשלב הפיילוט, יינקטו צעדים משלימים על מנת למזער את הפגיעה בעובדי הקבלן אשר אינם חלק מהפיילוט האמור. בין השאר, ישופרו תנאי השכר שלהם, תצומצם העסקה לפי שעות, העובדים יפוצו על דמי חגים, העדר רצף תעסוקתי, ותינתן תוספת מיוחדת לשכר הבסיס בשעור 5%. בנוסף, עובדים חדשים יקלטו במתכונת של העסקה ישירה בלבד.

ד. **תכנון הפעילות הבאות שלאחר ביצוע הפיילוט** - לאחר ביצוע הפיילוט והערכה לגביו (ובהנחה שהערכה תהיה חיובית בהילקח בחשבון כל המטרות הכלכליות והחברתיות),

יוחלט על פעימות נוספות שיבוצעו באופן בדרגתי , כאשר מדי שנה יוחזרו להעסקה ישירה כ- 15% מהעובדים, על בסיס העקרונות הבאים :

(1) גופים ציבוריים יעסיקו ככלל בדרך של העסקה ישירה ויקלטו את המועסקים כיום בדרך עקיפה, למעט אם יש סיבות מוגדרות ומנומקות להימנע מכך, וזאת תוך שמירת הוותק והזכויות ;

(2) הממשלה תאפשר העסקה באמצעות קבלנים אך ורק במקרים חריגים שיוגדרו מראש. החריגים יוגבלו לעבודה או שירות חד פעמיים, או שמצרכים מומחיות מיוחדת שבלתי סביר באופן קיצוני מן הגוף הציבורי להעמידה בעצמו.

9. אנו מבקשים, כי עם העלאת נושא חשוב זה לסדר היום הציבורי, יבחן גם המתווה האמור של הקואליציה להעסקה ישירה, אשר לקחו חלק בהכנתו מומחים רבים בתחום זכויות אדם, זכויות עובדים, וכן התארגנויות רבות ומגוונות של עובדי קבלן.

10. אנו סבורים, שיש במתווה כדי להוות טיפול הגון וראוי במצוקה הקשה של עובדי קבלן, וכדי להביא לסיום של ההעסקה הפוגענית, להגנה על זכויותיהם של העובדים ולצמצום פערים והגדלת השוויון.

11. נשמח להיפגש עימכם ולהציג בפניכם את המתווה על כל פרטיו, ולשתף אתכם בניסיון ובידע הרב המצוי בידינו בסוגיה זו.

בכבוד רב

בשם הקואליציה הארצית להעסקה ישירה,

דבי גילד-חיו, עו"ד

האגודה לזכויות האזרח

Debbie@acri.org.il

052-8282444

ארנה עמוס, עו"ס

רכזת הקואליציה

orna.amos@gmail.com

055-6655879

העתקים :

גב' ציפי ליבני, שרת המשפטים

מר חיים כץ, יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות

מר יהודה וינשטין, היועץ המשפטי לממשלה

מר אבי ניסנקורן, יו"ר ההסתדרות

השותפים בקואליציה להעסקה ישירה:

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בן גוריון | אגודת הסטודנטים האוניברסיטה העברית | אגודת הסטודנטיות והסטודנטים סמינר הקיבוצים | אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א | אגודת הסטודנטים של המכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינגמן במכון וינגייט | איתך-מעכי - משפטינות למען צדק חברתי | ארגון המרצים מן החוץ במכללות | ארגון הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטת תל אביב | ארגון הסגל האקדמי הבכיר של אוניברסיטת תל אביב | הפורום המתאם של ארגוני הסגל האקדמי הזוטר | ארגון הורים למערכת החינוך בירושלים | ארגון העובדים מען | האגודה לזכויות האזרח | המטה להעסקה הוגנת של מורים ומורות | המשמר החברתי | הקול העולה | אנו (השדרה-עורו-אג'נדה) | התאחדות הסטודנטים הארצית | טבקה - משפט וצדק לעולי אתיופיה | כוח לעובדים - ארגון עובדים דמוקרטי | כנסת פתוחה | עוס"ים שינוי - סטודנטים למען עתיד העבודה הסוציאלית ושירותי הרווחה בישראל | עמותת מורשתנו - הצהרה דמוקרטית | עתידנו | צ"ח - סטודנטים למען צדק חברתי צנטוריון | עיר לכולנו | קו לעובד | שדולת הנשים בישראל | שתי"ל | תבל בצדק | הנהגות של עובדות ועובדי קבלן: איגוד עובדי חסות הנוער, איגוד מורות הלה, מורות מוסדות חינוך, סניף עובדי קרן קרב, איגוד היועצות הארצי במרכז השלטון המקומי בישראל ועובדות הניקיון באוניברסיטת בן גוריון | פעילים ופעילות חברתיים